

Arbeids- og sosialdepartementet
Velferdspolitisk avdeling
postmottak@asd.dep.no

Oslo 28. februar 2014

Høring – Tilpasninger ved innføring av ny uføretrygd

Det vises til høringsbrev fra Arbeids- og sosialdepartementet av 31. januar 2014, med tilhørende høringsnotat av samme dato. Høringen er relatert til tilpasninger av folketrygdens regelverk som følge av innføring av ny uføretrygd, og med utgangspunkt i Prop. 130 L (2010-11).

1. Innledende merknader

Innledningsvis vil Pensjonskasseforeningen bemerke at departementet har utarbeidet et godt og grundig notat knyttet til de aktuelle problemstillingene. Hensett den relativt korte høringsfristen, som for øvrig er vel begrunnet, så er dette verdifullt for høringsinstansene.

Rent overordnet er Pensjonskasseforeningen av den oppfatning at særordninger bør begrenses til de mest påkrevde, slik at regelverket i størst mulig utstrekning blir ensartet. Dette gir likere rettigheter, større grad av forutberegnelighet og reduserer samtidig de pedagogiske utfordringene ved å kommunisere aktuelt regelverk ut i forhold til potensielle rettighetshavere. Videre vil dette lette regelverksforvaltningen. I samsvar med dette ønsker vi at overgangsordninger, og deres løpetid, avgrenses til et minimum, også slik at ny uføretrygd uten særtilpasninger raskest mulig innføres som den alminnelige ytelse.

2. Ny uføretrygd – inntektsnivå før og etter uførhet

Departementet foreslår nye bestemmelser om fastsettelse av inntekt før og etter uførhet i ny § 12-9 i folketrygdloven. Forslaget oppfattes som en forenkling av regelverket, som samtidig vil fremme likebehandling. Videre er det ansett som formålstjenlig at fastsettelsen følger eksplisitt av en lovbestemmelse.

Inntektsnivå før uførhet tar utgangspunkt i gjennomsnittsinntekt for de tre beste av de fem siste årene før uføretidspunktet jf. ny § 12-8. Inntekt skal her forstås som pensjonsgivende inntekt hensett legaldefinisjonen. Foreslått regelverk vil være noe mindre skjønnspreget enn gjeldende, men fremstår likevel ikke som urimelig. Videre hensyntas eventuelle inntektsreduksjoner over tid, i den grad slike er sykdomsrelaterte. Pensjonskasseforeningen finner å støtte et slikt forslag. Herunder tiltrer foreningen departementets forslag om et ikke-sivilstandsregulert minstenivå lik 3,4 G.

Pensjonskasseforeningen gir tilslutning til at all pensjongivende inntekt skal tillegges vekt ved fastsettelse av uføregrad. Tilsvarende gjelder for vurdering av inntekt etter uførhet.

3. Reduksjon i uføretrygd grunnet inntekt og hvilende rett

I høringsnotatet kapittel 3 har departementet listet opp enkeltinntekter som ikke skal lede til redusert uføretrygd, selv om disse måtte være å definere som pensjonsinntekter. Foreningen har ikke innvendinger i forhold til tilnærmingen, som representerer en videreføring av dagens rettstilstand.

I utkast til forskriftsregulering, § 3-3, foreslås det at uføretrygden reduseres måneden etter inntektens utbetaling, forutsatt at inntektsgrensen er overskredet. Dette fremstår som rasjonelt.

Pensjonskasseforeningen antar at det vil være tilstrekkelig med én periode med hvilende pensjonsrett. Dette vil også medvirke til å redusere den administrative byrden en slik ordning vil måtte medføre.

4. Etteroppgjør

Etteroppgjør foretas etter at skatteligningen er sluttført, og departementet legger opp til at dette skal skje ved ren avregning. Prosessen gjennomføres uten individuelle skyldvurderinger, og det er foreslått at krav også kan avregnes i fremtidige ytelser. Pensjonskasseforeningen anser dette som en rasjonell løsning, også for trygdemottager. Ved at det ikke anvendes en nærmere vurdering av aktsomhet eller skyld, vil en slik avregning kunne fremstå som mindre stigmatiserende for den enkelte. Dette vil potensielt redusere mengden påklagede vedtak. Samtidig blir faktiske feilutbetalinger behandlet likt. Pensjonskasseforeningen har ikke innvendinger mot forslaget om avregningens størrelse, og ser på det som fornuftig at også hurtigere tilbakebetaling er en opsjon.

For etteroppgjøret er det foreslått en todelt toleransebeløpsmodell, der terskelen er avhengig av hvem som er kreditor. Pensjonskasseforeningen har vært usikker på hvorvidt det skal være en nedre grense for etteroppgjør der trygdemottager har pensjon til gode. Ytelsens rettighetspreg taler mot en slik løsning, selv om relevante innvendinger kan fremmes. Videre er det ikke åpenbart at mottagere av pensjon har et forhold til størrelsen rettsgebyr, i motsetning til folketrygdens grunnbeløp.

Pensjonskasseforeningen har ikke innvendinger mot at det settes en nedre grense for når tilbakekreving foretas ut fra administrative og kostnadmessige aspekter. Tilsvarende har vi forståelse for at etteroppgjør i form av tilbakekreving overfor dødsbo unnlates.

Tilpasningene foreslått i ftrl. § 22-14 fremstår som rasjonelle. Videre gir vi tilslutning til departementets uttalte vurderinger av renteproblematikken ved etterbetaling og tilbakekreving.

5. Hjemmearbeidende ektefelle

Pensjonskasseforeningen støtter departementets forslag om å oppheve reglene om uføreytelse til hjemmearbeidende ektefelle. Regelverket kommer til anvendelse i relativt få tilfeller, og kan dessuten oppleves som kjønnsdiskriminerende. Det vurderes som både rasjonelt og rettferdig at alle vurderes opp mot én norm og forventning om yrkesaktivitet. Det er likevel i denne sammenheng relevant å henvise til at uføretrygden kun skal kompensere for den delen av inntektsevnen som bortfaller som følge av sykdom, skade eller lyte. For det tilfellet at enkeltindivider selv velger å ikke utnytte en restevne, eller for øvrig ikke har interesse av å være i yrkesaktivitet, så skal heller ikke trygden kompensere for ikke-nyttiggjort potensial.

Ved å oppheve bestemmelsene om hjemmearbeidende ektefelle, så er det nærliggende at noen flere vil kvalifisere til uføretrygd, og eventuelt med en høyere uføregrad. Dette anses likevel ikke som et tilstrekkelig tungtveiende argument for å hindre at lovgivningen blir mer moderne og i samsvar med mer alminnelige betraktninger om yrkesaktivitet som en normal og et gode.

6. Yrkesskade, EØS-forordningen og lovtekniske justeringer

Pensjonskasseforeningen støtter departementets tilnærming til yrkesskadetilfellene og relasjonen til EØS-forordningen, herunder fastsettelse av en egen forskrift knyttet til sistnevnte. Vi har ikke merknader til avsnittet om lovtekniske justeringer.

7. Overgangsregler

Den nye uføretrygden avviker på sentrale punkter fra dagens uførepensjon, selv om produktet er ment å ha tilnærmet samme dekningsområde. Produktendringen vil naturlig nok medføre behov for overgangsregler. Overordnet er Pensjonskasseforeningen av den oppfatning at slike bestemmelser bør ha både begrenset omfang og varighet; flere parallelle sett med bestemmelser forenkler ikke praktiseringen og gjør det mer komplisert å fastslå en materiell rettstilstand eller rettighet.

Det er per dags dato et betydelig antall mottagere av uførepensjon. Disse vil i det vesentlige ha innrettet privatøkonomien i samsvar med egne pensjonsutbetalinger, og har presumptivt en forventning og et behov for at trygden skal bidra til å opprettholde et etablert kjøpekraftsnivå.

Situasjonen er ikke sammenfallende for de som de facto ikke er tilstått uførepensjon, og Pensjonskasseforeningen støtter departementets forslag om at det nye regelverket skal komme til anvendelse for personer som får rett til uføretrygd med *virkningstidspunkt 1. januar 2015* eller senere. Mottagere av dagens uførepensjon vil derimot ha behov for å få uførepensjonen konvertert til det nye uføretrygden. I likhet med departementet legger Pensjonskasseforeningen til grunn at konverteringen bør tilstrebe et tilnærmet uendret nettonivå, korrigert for endret skatteregime, slik at totaliteten fremstår som nøytral. Full verdimessig nøytralitet er det dog ikke mulig å oppnå, og vi anser departementets forslag som et reelt forsøk på å tilstrebe marginaliserte endringer på individnivå.

8. Institusjonstilfellene

Pensjonskasseforeningen er i det vesentligste av samme oppfatning som departementet knyttet til tematikken vedrørende opphold i institusjon, herunder harmoniseringer, men har enkelte merknader knyttet til ytelse under straffgjennomføring.

Foreningen slutter seg til forslaget om at det ikke skal foreligge rett til ytelse under varetektsfengsling, soning av straff eller ved gjennomføring av annen pønalt særreaksjon. Det vises til uttalte likebehandlingshensyn, og til det faktum at arbeidstager ikke vil være berettiget til lønn fra arbeidsgiver i samme situasjon. I denne forbindelse er det relevant at uføreytelser er å anse som et substitutt for lønn. Videre er foreningen av den oppfatning at disse ytelsene heller ikke bør komme til utbetaling ved gjennomføring av samfunnsstraff¹ eller straffgjennomføring etter straffgjennomføringsloven § 16. Det vises også her til likebehandlingshensyn; en arbeidstager vil ikke motta noen ytelse fra arbeidsgiver der man gjennomfører samfunnsstraff. Parallelliteten til folketrygdloven § 11-22 anses ikke som tilstrekkelig tungtveiende til å videreføre en slik urimelig forskjellsbehandling av trygdede og arbeidstager, i sistnevntes gruppes disfavør. Det er vår oppfatning at trygdeytelsene bør falle bort for samme periode som vedkommende ikke ville hatt rett på ytelse fra arbeidsgiver.

For Pensjonskasseforeningen,

Christer Drevsjø
Adv.

---

¹ Gjennomføring av samfunnstjeneste vil formodningsvis forutsette et minimum av arbeidsevne